

4.5.11 Liptovský Ondrej

Minulosť a súčasnosť Liptovského Ondreja

Starobylá obec Liptovský Ondrej leží v Liptovskej kotline pod vrchom Baranec v Západných Tatrách nad sútokom Konského potoka a Trnovca. Obec s farou sa spomína od roku 1332 a 1352 ako S. Andreas v majetkovom spore medzi Bohumírovými potomkami. Vyvinula sa v chotári Uhorskej Vsi v prvej polovici 13. storočia. Patrila zemianskej rodine Andreánskych.

V listine z roku 1480 sa prvý raz uvádza slovenský názov *Swaty Ondreg*. Okolo roku 1472 sa Liptovom prehnanlo vojsko kráľa Kazimira. Za obeť mu padla väčšina dedín v okolí (Čutkovo, Danišovo, Vitanová), ale prechodom poľských vojsk bol zničený aj Liptovský Ondrej. V roku 1536 tunajší zemanovia bývali v štyroch kúriach, na konci 16. storočia dedina pozostávala zo štyroch kúrií ondrejských zemanov, kostola a fary.

Najstaršou pamiatkou je rímskokatolícky kostol, ktorý dali postaviť v druhej polovici 13. storočia predkovia zemanov z Liptovského Ondreja. Ďalšou je kúria rodiny Andreánskych.

Katolícka škola v obci fungovala v období 1732 až 1908, kedy ju pre nedostatok katolíkov zrušili. Evanjelická škola postavená v tridsiatych rokoch minulého storočia slúži ako zborový dom evanjelickej cirkvi dodnes. Neoklasicistický evanjelický kostol z roku 1904 má organ vyrobený v organárskej dielni Schlag&Söhne Schweidnitz. Na Slovenskú sú iba dva takéto nástroje.

Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, tesárstvom a od 19. storočia murárstvom. Povodeň v roku 1928 a požiar v roku 1932 spôsobili značné hospodárske škody. Obec sa zapojila do SNP.

Divadelný ochotnícky súbor z Liptovského Ondreja si hrou *Keď mesiačik svietil* pripomenul koncom roka 2010 storočnicu ochotníckeho divadla v obci. Premiéra nového ochotníckeho predstavenia býva každoročne na prvý sviatok vianočný.

Po zaniknutej osade *Brestovina* má názov folklórna skupina so svojou ľudovou hudbou. To isté meno nesie aj potok tečúci cez najstaršiu časť obce, ktorú miestni občania volajú *Kút*. V rámci spolupráce mikroregiónu *Baranec* s poľským mikroregiónom *Poronin* skupina účinkovala na folklórnych slávnostiach v Poľsku. Svojimi vystúpeniami obohacuje najmä obecné slávnosti Deň matiek, SNP, Deň úcty k starším a v Zbore pre občianske záležitosti uvítania detí do života a životné jubileá obyvateľov obce. Vedie ju učiteľ Dušan Uličný.

Klub žien pomáha pri organizovaní obecných podujatí. Okrem už spomenutých sú to Športové dni starostu obce *Od rána do rána*, detské maškarné plesy, Muriena, Bursa, posledný fašiang s opekačkami a hostinou, Ondrejská zábava, *Mikuláš čo nám dáš?* Vítané sú všetky deti, ktoré majú o túto akciu záujem.

Športový klub TJ Liptovský Ondrej je zameraný na futbal a prácu s dorastajúcou mládežou. Okrem mužstva dorastu je v obci aj futbalové mužstvo dospelých.

Vznik dobrovoľného hasičského zboru sa datuje od roku 1932. V súčasnosti v požiarnych súťažiach reprezentujú obec družstvo mužov a družstvo žien.

V Liptovskom Ondreji sídli poľnohospodárske družstvo Agria a. s., ktoré združuje 2700 vlastníkov pôdy a obhospodaruje 19 katastrov liptovských obcí.

Poloha predurčuje Liptovský Ondrej byť vstupnou bránou pre rôzne turistické výlety a hlavne cykloturistiku. Odtiaľto môžu turisti podniknúť túry na vrch Baranec, do Žiarskej doliny, Žiarskeho sedla, Studenej doliny, Račkovej doliny, alebo len tak ísť na prechádzku k miestnemu salašu na dobrú žinčicu a syr. Možnosti ubytovania návštevníci nájdu v súkromných apartmánoch a penziónoch. V obci je predajňa potravín, pošta, knižnica a futbalové ihrisko. Zrekonštruovaný kultúrny dom je zázemím pre čulý spoločenský život v obci.

Občania sú hrdí na to, že obec má „drive“, rozvíja sa vo všetkých oblastiach, že samospráva vytvára podmienky a možnosti na rozvoj, v obci je pozitívne myslenie, t. j. pri problémoch sa hľadajú riešenia ako veci urobiť, nie ako neurobiť. V obci sa stále niečo deje, k dobrej informovanosti občanov prispieva prehľadný kalendár aktivít. Spolužitie medzi cirkvami je veľmi dobré. Obec je pekne situovaná, je prirodzeným centrom doliny. V obci si nekazia životné prostredie, naopak, zveľaďujú ho, nepíliu si pod sebou konár. V obci funguje domový separovaný zber. Starosta má občanov v úcte a je na nich hrdý. V obci je zriadený funkčný sociálny podnik na stavebnú, obchodnú a sociálnu činnosť a služby (5 zamestnancov).

4.5.11 Liptovský Ondrej

Z hľadiska ďalšieho rozvoja obce sa uvažuje s využitím územia najmä v oblasti vytvorenia siete cyklotrás, ktoré by prepojili Liptovský Ondrej s okolitými obcami a následne sa napojili na už existujúce cyklotrasy smerujúce na Liptovský Hrádok a do Liptovského Mikuláša. V budúcnosti je predpoklad napojenia aj na plánovanú cyklomagistrálu smerujúcu z Oravy cez Liptov na Spiš. Obec má záujem vybudovať v centrálnej zóne informačno-komunikačné centrum. Ďalším významným faktorom rozvoja je zachovalé poľnohospodárstvo a existencia samostatne hospodáriacich roľníkov v obci, ktorí v prípade podpory a rozvoja cestovného ruchu môžu profitovať z činností zameraných na agroturistiku a pobyty spojené s poznávaním krajiny a drobného poľnohospodárstva, ako aj pôvodných remeselných zručností. Výrazným prvkom môže byť podpora ubytovania v súkromí, ktorá vzhľadom na blízkosť výrazných turistických centier ako je Jasná v Demänovskej Doline, Aquapark Tatralandia, Thermal park Bešeňová, Liptovský Ján so svojimi liečivými prameňmi, sa môže stať veľmi atraktívnou v prípade priaznivých cien a zabezpečenia potrebného komfortu, nakoľko vzdialenosti sú malé a dá sa očakávať, že návštevníci budú vyhľadávať aj menej hlučné a menej finančne náročné lokality. Táto šanca sa otvára najmä pre miestne obyvateľstvo, ktoré si tak môže zaistiť ďalší zdroj príjmov pre vlastnú rodinu.

Liptovský Ondrej v roku 2030

V Liptovskom Ondreji je materská škola, futbalové ihriská. Obec má tri stavebné obvody. Občania sa starajú o zeleň, ktorá zmenila vzhľad ulíc, sú tu oddychové plochy s lavičkami. Aj chatári sa zapájajú do života obce a udržiavajú prostredie čisté. Knižnica je priestorom pre prácu s mladými čitateľmi, zaujímavými formami práce si tu budujú vzťah ku knihám, rozvíjajú sa sociálne kontakty. Obec podporuje kultúru a nové formy komunikácie, podporuje krúžky a prispieva deťom na voľnočasové aktivity. Liptovský Ondrej je kultúrno-administratívne a turisticko-informačné centrum pre mikroregión. Spolupráca medzi obcami je výborná, spolu sú jednotní a silní. Spoločnou propagáciou a vytváraním pracovných príležitostí v oblasti agroturistiky, predaja z dvora, rozvojom ubytovania na súkromí a služieb ekonomika v obci i v celom regióne rastie.

Stratégia pre dosiahnutie vízie obce

Občania obce a jej predstavitelia sú pripravení naplniť víziu budúcnosti

- sústavnou prácou samosprávy na zlepšovaní kvality života obyvateľov mesta v oblasti služieb a infraštruktúry,
- **vytváraním podmienok pre vznik a udržanie pracovných príležitostí,**
- kladením dôrazu na aktívnu občiansku spoločnosť a spoluprácu,
- zavádzaním moderných technológií do života v obci,
- ako aj šetrným využívaním prírodných zdrojov a aktívnou ochranou hodnôt územia.

Za prioritu je považovaná oblasť pracovných príležitostí.

Členovia pracovnej skupiny Liptovský Ondrej

- Ľuboš Žubor, starosta
- Ján Uličný, poslanec, urbár

Návrh a-SPRO bol prerokovaný a schválený v obecnom zastupiteľstve dňa
(Uznesenie č.).

SWOT analýza Liptovského Ondreja

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Pekné prírodné prostredie • Výhodná poloha obce - blízkosť mestských aglomerácií, významných stredísk CR • Dobré dopravné spojenie- blízkosť diaľnice D1 • Zaujímavá história, zachované kultúrne tradície - folklór • Dobré možnosti na turistiku - zimnú aj letnú • Dobudovaná základná infraštruktúra (vodovod s vlastným vodojemom, kanalizácia a ČOV, plynofikácia, stav elektrických rozvodov v obci je vyhovujúci) • Existencia veľkých aj malých poľnohospodárskych subjektov • Existencia funkčného obecného sociálneho podniku • Spokojnosť obyvateľov s bývaním v obci • Služby pre rodiny: obchod Jednota, roznáška obedov pre dôchodcov, obec poskytuje mesačný príspevok deťom v predškolskom veku • Komunikačné kanály: obecné kalendáre, podujatia, športovci fungujú na facebooku, pošta, krčma, knižnica, wifi, salaš s predajom z dvora (na objednávku dovezú domov), priama komunikácia s občanmi formou listu do každej domácnosti • V KD je kompletne vybavená kuchyňa a sociálne zariadenia • Občania si vážia, keď sú obcou vyzvaní listom, aby sa vyjadrili k riešeniu problému, či prijatiu rozhodnutia – zvyšuje to ich dôveru voči vedeniu obce. • V obci žijú športom, divadlom a folklórom • Dobré vzťahy medzi cirkvami (obci sa 80% kresťanov hlási k ECAV a 20% ku RKC) • Celá obec je vybavená infraštruktúrou • Na chodbe obecného úradu sú umiestnené fotografie, ktoré dokumentujú život v obci • Miestne ochotnícke divadlo oslávilo 113 rokov existencie • Občania majú zmluvu s obcou, že každý kompostuje na svojom pozemku • Úspešný salaš Šuchtár • Remeselníci – poskytovaním ich služieb sa 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok pracovných príležitostí • Nedostatok možností kultúrneho a športového vyžitia • Nedostatočná sociálna infraštruktúra a sieť služieb • Slabá propagácia obce smerom navonok • Nevyužitý prírodný potenciál pre aktivity CR • Nevyhovujúca hromadná doprava do miest • Nedostatok finančných zdrojov na investičné projekty • Nepriaznivý demografický vývoj • Nedostatočné vytváranie pracovných miest • Nevyhovujúci technický stav objektov kultúrnej infraštruktúry a pamäťových a fondových inštitúcií • Nevyhovujúci stav obecných objektov • Nevyhovujúci stav verejných priestranstiev - ohrozenie povodňami • Stav verejného osvetlenia je nevyhovujúci • V obci chýba reštaurácia s dennou prevádzkou, funguje len na objednávku

4.5.11 Liptovský Ondrej

<p>v obci vytvárajú pracovné príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> Existuje kniha o Liptovskom Ondreji 	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> Príliv a stabilizácia trvale bývajúceho obyvateľstva Využitie dostupných externých zdrojov na výstavbu nových bytov Rozvoj nadregionálnej a cezhraničnej spolupráce so zameraním na zachovanie histórie obce, kultúrnych tradícií a kultúrneho dedičstva, rozvoj služieb a CR Získanie dostupných zdrojov na protipovodňové zabezpečenie sútoku 3 potokov Využitie možností financovania obnovy obecných z externých zdrojov Rozširovanie spektra poskytovaných služieb v sociálnej oblasti s podporou externých zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> Odliv a starnutie obyvateľstva Stagnácia rozvoja a nedostatočné uvedomenie si hodnôt, ktorými obyvatelia disponujú a nevyužívajú ich pre svoju existenciu. Nepripravenosť územia pre rozvojové aktivity Znemožnenie realizácie projektov v nadväznosti na neusporiadané vlastnícke vzťahy Nedostatok finančných prostriedkov pre rozvoj a realizáciu investičných projektov Nedostatočná spolupráca samospráv a podnikateľských subjektov v oblasti CR

4.5.11 Liptovský Ondrej

Špecifický cieľ 1	Zlepšiť základnú vybavenosť a služby v obci			
Opatrenie 1.1	Podporiť rozvoj bývania			
Opatrenie 1.2	Dobudovať dopravnú a technickú infraštruktúru v obci			
Opatrenie 1.3	Zvýšiť bezpečnosť a skvalitniť sociálnu a občiansku vybavenosť			
Kľúčové potreby Liptovského Ondreja v oblasti základnej vybavenosti a služieb	Vybudovanie chodníkov (veľká premávka a veľa cykloturistov), udržanie lekárov (zriadenie zdravotného strediska), denný stacionár pre dôchodcov. V dlhodobejšom výhľade zriadenie spádovej školy.			
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrení	Celá obec je vybavená infraštruktúrou. V obci prevláda pozitívne myslenie a energia spoločne riešiť potreby obyvateľov.			
Aktivity pre opatrenia 1.1 – 1.3			Investor/partner	
1.1 Zavedenie inžinierskych sietí do nových stavebných obvodov <ul style="list-style-type: none">Rozšírenie inžinierskych sietí do nových stavebných obvodov - vodovod, kanalizácia, elektrické rozvody, verejné osvetlenie (Okružlina)Vybudovanie nových komunikácií v nových stavebných obvodochBudovanie nových kanalizačných vetiev pre nové stavebné obvodyBudovanie nových vodovodných rozvodov pre nové stavebné obvody 1.2 Výstavba a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry <ul style="list-style-type: none">Výstavba a rekonštrukcia chodníkov L. Ondrej – JakubovanyVýstavba a rekonštrukcia miestnych komunikáciíCyklo-dopravný chodník do Liptovského Mikuláša (vo väzbe na prekládku železnice) 1.3 Budovanie IKT sietí, inteligentné fungovanie zariadení, zvyšovanie bezpečnosti, ochrany a prevencie, zlepšenie technického stavu a vybavenia DHZ <ul style="list-style-type: none">Vybavenie DHZVybavenie obecného úradu IKT technikou, kyberochrana Výstavba a modernizácia zariadení sociálnej a občianskej vybavenosti <ul style="list-style-type: none">Rekonštrukcia a modernizácia materskej školyZriadenie základnej školyVybudovanie a rekonštrukcia plôch verejnej zelene, údržba autobusových zastávok, lávok a mostov, dobudovanie drobnej architektúry, oddychových zón, informačné systémy (10.000€ ročne) Zabezpečenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti <ul style="list-style-type: none">Zriadenie zdravotného strediska a denného stacionára pre dôchodcovPoskytovanie mesačného príspevku deťom v predškolskom vekuRoznáška obedov pre dôchodcov			<ul style="list-style-type: none">ObecŽSRMesto L. MikulášJakubovanySúkromný sektor	
Predpokladané finančné zdroje	vlastné zdroje obce, dotácia na základe Uznesenia Vlády SR, európske fondy, štátny rozpočet			
Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 1				
Ukazovateľ		Merná jednotka	Počiatočné hodnoty	Dosiahnuté hodnoty

4.5.11 Liptovský Ondrej

<ul style="list-style-type: none"> Počet zrealizovaných projektov zameraných na rozvoj bývania Počet zrealizovaných projektov dopravnej a technickej infraštruktúry Počet zrealizovaných projektov sociálnej a občianskej vybavenosti/ sociálnej a zdravotnej starostlivosti Počet zrealizovaných projektov IKT, bezpečnosti, ochrany a vybavenia DHZ 	<ul style="list-style-type: none"> projekt 	0	
Dopady	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	vlastné zisťovanie	

Špecifický cieľ 2	Zvýšiť zamestnanosť a zlepšiť podmienky pre podnikanie	
Opatrenie 2.1	Vytvoriť podmienky pre zvýšenie zamestnanosti a rozvoj podnikania v obci	
Opatrenie 2.2	Posilniť marketing obce a regiónu	
Kľúčové potreby Liptovského Ondreja v oblasti práce a podnikania	Využitie objektov Agrie na výrobu, bežecká trať, zlepšiť prístup do polí a na farmy. Tenisové kurty, ďalší rozvoj remesiel a služieb (reštauračné a ubytovacie). Vhodné využitie letiskovej plochy. Miestni remeselníci by mali dostať príležitosť čo najviac poskytovať služby miestnym obyvateľom, aby sa tak vytvárali pracovné príležitosti.	
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrenia	Dobrá spolupráca s podnikateľskými subjektmi a ostatnými obcami. V obci je už teraz viacero remeselníkov, úspešný salaš, ku ktorému však treba dobudovať cesty. Komasácia je už ukončená. V obci je pošta, obchod, chýba reštaurácia s dennou prevádzkou. Liptovský Ondrej je prirodzeným centrom doliny a má ambíciu poskytovať služby aj ostatným obciam v regióne vrátane administratívneho a informačného strediska.	
Aktivity pre opatrenia 2.1 a 2.2		Investor/partner
2.1 Zriadenie obecných podnikov <ul style="list-style-type: none">podpora fungovania a činnosti obecného sociálneho podniku Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v obci <ul style="list-style-type: none">informačné centrum pre celú dolinubezpečná trať - skúter na bežeckú stopureštaurácia s dennou prevádzkourozvoj ubytovania na súkromírozvoj remesielrozvoj agroturistikycykloturistické trasytenisové kurty Podpora nových podnikateľských aktivít <ul style="list-style-type: none">rozvoj a podpora remeselných dielní, živnostníkov, vytváranie pracovných príležitostí v rámci stavebných činností v obci Podpora podnikania v poľnohospodárstve a lesníctve <ul style="list-style-type: none">vybudovanie ciest do polí a na farmyspoločný zámer s Agriou na využitie starých objektov na výrobu (dielne, báger, rôzne prevádzky)rozvoj chovu oviec a predaja syra		<ul style="list-style-type: none">obecobec/Agriamiestni remeselníciubytovateliapodnikateliasalaš ŠuchtárSHR
Predpokladané finančné zdroje	vlastné zdroje investorov a obce, európske fondy	

4.5.11 Liptovský Ondrej

Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 2			
<i>Ukazovateľ</i>	<i>Merná jednotka</i>	<i>Počiatkové hodnoty</i>	<i>Dosiahnuté hodnoty</i>
<ul style="list-style-type: none"> Počet zrealizovaných projektov zameraných na obecné podniky Počet zrealizovaných projektov zameraných na infraštruktúru cestovného ruchu Počet zrealizovaných projektov zameraných na nové podnikateľské aktivity Počet zrealizovaných projektov zameraných na podnikanie v poľnohospodárstve a lesníctve 	<ul style="list-style-type: none"> projekt 	0	
Dopady	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	vlastné zisťovanie	

Špecifický cieľ 3	Podporiť rozvoj občianskej spoločnosti
Opatrenie 3.1 Opatrenie 3.2 Opatrenie 3.3 Opatrenie 3.4	Zlepšiť kvalitu spoločenského života v obci a podporovať aktivity pre využitie voľného času Zlepšiť znalosť územia a posilniť pocit hrdosti na obec/región Podporiť spoluprácu na všetkých úrovniach v obci aj mimo nej Zlepšiť medziľudské vzťahy
Kľúčové potreby Liptovského Ondreja v oblasti občianskej spoločnosti	Zlepšenie informovanosti občanov obecnými novinami, webom a facebookom. Klub dôchodcov. Zapájanie chatárov do života obce a udržiavania čistého prostredia.
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrení	Dobrá spolupráca v rámci mikroregiónu, v kultúrnom dome je kompletne vybavená kuchyňa a sociálne zariadenia. V obci ľudia žijú športom, divadlom a folklórom. Dobrá skúsenosť s osobným prístupom ku každej rodine v obci pri prijímaní rozhodnutí. Vzťahy medzi cirkvami je veľmi dobré.

4.5.11 Liptovský Ondrej

Aktivity pre Opatrenia č. 3.1 – 3.4		Investor/partner		
<p>3.1 Zvyšovanie informovanosti o živote v obci</p> <ul style="list-style-type: none">• Vydávanie obecných novín (ročne 1.000€)• Vydávanie kalendára aktivít (ročne, 500€)• Ďalšie vydanie monografie obce• Zlepšenie informovanosti občanov cez upravený web a facebook• Priama komunikácia s občanmi formou listu do každej domácnosti a prizývanie k riešeniu aktuálnych problémov <p>Podpora organizovania kultúrnych, športových a iných podujatí Podpora fungovania spoločenských organizácií na úrovni obce</p> <ul style="list-style-type: none">• Deň matiek, Hasičská nedeľa, divadelné predstavenia, folklórne podujatia, športové podujatia• Zriadenie klubu dôchodcov• Podpora práce s mládežou, zveľaďovanie knižnice (priebežne, 30.000€ ročne) <p>3.3 Vytváranie podmienok pre rozvoj regionálnej a nadregionálnej spolupráce</p> <ul style="list-style-type: none">• Vytváranie priestoru pre koordináciu činností v rámci mikroregiónu• Spolupráca s partnerskými obcami v Maďarsku		<ul style="list-style-type: none">• Obec• ECAV• Rímsko-katolícka cirkev• FS Brestovina• Divadlo• Spevokoly• TJ• mikroregión• Partnerské mesto Poronin		
Predpokladané finančné zdroje		obec, európske fondy, Komunitná nadácia Liptov, sponzori		
Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 3				
Ukazovateľ		Merná jednotka	Počiatočné hodnoty	Dosiahnuté hodnoty
<ul style="list-style-type: none">• Počet podporených spoločenských organizácií z verejných zdrojov• Celková výška verejných výdavkov vynaložených na podporu spoločenských organizácií• Počet zrealizovaných kultúrnych, športových a spoločenských podujatí• Počet zrealizovaných projektov zameraných na zvyšovanie informovanosti o živote v obci• Počet zrealizovaných projektov zameraných na regionálnu a nadregionálnu spoluprácu		<ul style="list-style-type: none">• organizácia• tis. €• projekt	0	
Dopady	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	vlastné zisťovanie		

4.5.11 Liptovský Ondrej

Špecifický cieľ 4	Podporiť ochranu životného prostredia a udržateľné využívanie zdrojov		
Opatrenie 4.1 Opatrenie 4.2 Opatrenie 4.3	Zvýšiť mieru zhodnocovania odpadov a likvidácie čiernych skládok Znížiť riziko negatívnych dôsledkov prírodných katastrof a katastrofických udalostí Zavedenie postupov pre zvýšenie ochrany krajiny a krajiny tvorby		
Kľúčové potreby Liptovského Ondreja v oblasti životného prostredia	Zberný dvor a kompostovisko, zateplenie obecných budov a znižovanie energetickej náročnosti ich prevádzky, nevyhnutnosť zaviesť protipovodňové opatrenia.		
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrení	Občania majú zmluvu s obcou, na základe ktorej každý kompostuje na svojom pozemku. Efektívnosť riešenia rekonštrukcie a prevádzky obecných budov spočíva v spojení funkcií obecného úradu, pošty, materskej školy a denného stacionáru.		
Aktivity pre opatrenia 4.1 – 4.3		Investor/partner	
4.1 Osveta a vzdelávanie v oblasti tvorby a likvidácie odpadov, zvyšovanie environmentálneho povedomia <ul style="list-style-type: none">• Separácia odpadov v rodinách, osвета, informovanosť občanov (6.000€/rok) Budovanie systému separovania odpadu, zberných dvorov a spoločných kompostovísk, zavádzanie princípov obehového hospodárstva <ul style="list-style-type: none">• Zberný dvor a kompostovisko 4.2 Posilnenie vodozádržnej funkcie tokov, výstavba protizáplavových zariadení a protipožiarnych nádrží <ul style="list-style-type: none">• Protipovodňové opatrenia na sútoku 3 miestnych potokov• Budovanie protipovodňových hrádzí, úprava vodných tokov a brehov 4.3 Zníženie energetickej náročnosti budov a zariadení, inovačné prístupy, udržateľnosť <ul style="list-style-type: none">• Zateplenie obecných budov a zmena vykurovacích médií/systémov v obecných budovách, oprava a rekonštrukcia budovy obecného úradu, zníženie energetickej náročnosti budovy vrátane vybavenia IT, kyberochrana Starostlivosť o zeleň v intravilánoch obcí <ul style="list-style-type: none">• Spracovanie generelu verejnej zelene, výsadba a starostlivosť o zeleň v spolupráci s odborníkmi		<ul style="list-style-type: none">• obec• obec v spolupráci s VPS LM• Slovenská pošta• súkromný sektor• občianske združenia	
Predpokladané finančné zdroje			
Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 4			
Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočné hodnoty	Dosiahnuté hodnoty

4.5.11 Liptovský Ondrej

<ul style="list-style-type: none"> Počet zrealizovaných projektov zameraných na zvýšenie miery zhodnocovania odpadov a likvidácie čiernych skládok Počet zrealizovaných projektov zameraných na protizáplavové a protipožiarne opatrenia Počet zrealizovaných projektov zameraných na zlepšenie kvality životného prostredia, ochrany krajiny a krajinotvorby 		<ul style="list-style-type: none"> projekt 	0	
Dopady	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	vlastné zisťovanie		